

["Senzurasz" mbariz v ya thqirin strategiyas"](#)

xsiiyti mhvetm sistemi 2003-c ild lham liyevin hakimiyyt glii il inki af etmy balayb

Arannnews-meydan.tv-Azərbaycanda siyasi mbariz yeni mrhly qdm qoyub. Sosial bklrd rejimin trfdarlarnn v leyhdarlarnn ktlvi kild senzura dāknar leksikadan istifad etmsi yeni v .indi ydk grlmmi tzhār olub. V mahidl r gstrir ki, bu tmayl getdikc gclnir

xsiiytin thqiri v dvlt sviyysind yalann yaylmas zr genimi qyasl kampaniyalarn ideoloqlarndan v pionerlrindn biri olan Azərbaycan prezidentinin kmkisi li Hsnov da yeni .tzhār etiraf etmk mcburiyytind qalb

Fevraln 22-d "Facebook"-da Hsnov rejimin tnqidilrini thqiredici leksikadan imtina etmy arb, Prezident Administrasiyasnn ideloji komandasnn illrl pozduu xlaq normalarn, .azərbaycanlarn mentalitetini v nlnrini yada salb

Siyasi mhacirlr trfindn prezident lham liyevin, ailsinin v yaxn trafnn nvanna mqsdy n l thqirlr son bir ilin nzhārpan tmayl olub. O, uzun illr boyunca rsmi mtbuatn siyasi rqlbrin .nvanna thqirlrin, onlara v aillrin qar zoraklna cavab olub

Bu gn "Youtube"-da hakimiyytin nvanna thqirdolu videosjetlr milyon dflrl izlnir, bu da auditoriyan Azərbaycan siyasi-informasiya mkannda yeni tmayl yksk diqqtinin .gstricisidir

Bu informasiya ks-hcumunun nticlr hakimiyytin sabitliyi n thklidir. Msl ondadr ki, avtoritar bir lk kimi Azərbaycanda btn sabitlik liderin nfuzuna baldr v onun imicinin, eqosunun toxunulmazlnn sarslmas sistemin sabitliyinin pozulmasna gtrib xaracaq. 1989-cu ild Vzirovun, 1992-ci ild Mtlilbovun, 1993-c ild Elibyin lk rhbrliyindn devrilmsindn vvl onlar ictimai ryd nfuzdan salnb, bu, ltfilrin, karikaturalarn yaylmasnda, lqlbr .qoyulmasnda, parodiyalarda v nhayt, aq senzura dāknar leksikada zn bruz verib

Maraqldr ki, btn hallarda bu kampaniyalarn katalizatoru hm yuxarlarda, hm d aalarda hakimiyyt urunda mbariz aparannlar olub. Bu halda bir sra ictimai xadimlr senzura dāknar siyasi mbahisnin yaradlmasnda hakimiyytin myyn qolunun da kifayt qdr maraql olduunu .istisna etmirlr

.Mahidl r gstrir ki, mhz liyev v onun ailsi daha qzn surtd "senzurasz" hcuma mruz qalr

Dorudur, rqlbr qar "senzurasz" mbariznin ideoloqu li Hsnov tkc prezidentin deyil, onun znn - sadiq kmkinin d thqirlr mruz qaldn qeyd etmy tlsib, bellikl, bu vziyytin yaranmasnda z linin olmadna eyham etmy alb. Amma faktlar gstrir ki, son hadislrin arxasnda rejimin ideoloqu durur. tn ilin sonlarında thqir v bhtan xttinin gclndirilmsi n hakimiyyt trfindn trollar ordusu formaladrlb, onlarn qarsna sosial bklrd siyasi rqlbr qar yalan, thqir hcumlar n tkili zr real vziflr qoyulub. ndi artq hkumty n l olan Mtbuat urasnn qurultaynda Hsnov birbaa jurnalistlr frqli dnnlr qar mbariz aparmaa, rejimin mdafisi n sylrini artmaaa .arb

Mslnin tarixi haqqnda

xsiiyti mhvetm sistemi 2003-c ild lham liyevin hakimiyyt glii il inki af etmy balayb. Etiraf edk ki, Heydr liyevin dvrnd bu mbariz formas tqdir olunmurdu, baxmayaraq ki, sasn televiziya da v ap KV-lrind rqlbr qar bhtan v thqirdn istifad olunurdu. Hmin vaxtlar .Azərbaycana hl nternet dvr glmmidi

2005-ci ild vkil Aslan smaylov prezident lham liyev "Lider" telekanalnda (.liyevin misi nvsin mxsusdur) hakimiyytin rqlbrinin thqirin son qoymaq ar il aq mracit edib. Buna

cavab olaraq liyev kanalın mstqil olduunu v dvltin onun faliyytin mdaxil ed bilmeycini bildirib.

Buradan bel xrd ki, liyev "Lider" TV-d, elc d btnlk d bu kompaniyanın qarsn almaq niyyetində deyildi.

Amma msl ondadr ki, TV haqqında qanun ninki thqir v bhtan birbaa qadaan edir, hm d yaym siyastində balans, plralizmi, obyektivliyi tmin etmyi tlb edir.

Hmin vaxt bu siyastin ideoloqlar TV kanallar, demk olar ki, btn ap KV-lrini tam nzart altna alarkn rqlbrl rsvay etmk v z maraqlarna uyun tbliat hyata keirmk n informasiya resurslarından czasz istifad ed bilcklrindn min idilr. Onlar internetin strateji inkiafn, onun imkanlarn v glckd qlobal informasiya bksind tnqidi sslr nzart ed bilmycklrini drk etmirdilr.

Hmin vaxt pekar KV-lr v jurnalistika xadimlri bu thlkni drk edirdilr v bu tmayln v hakimiyytin zrrli siyastinin qarsn almaa alrdlar. 1996-c ild Bak Mtbuat Klubu yaradlb, jurnalistlrin zrin thqir v bhtandan imtina etmk hdliyi qoyan mcll qbul edib. Mtbuat Klubunun faliyytini ngllnmsin v onun mhvin Prezident Administrasiyasnn rhbri Ramiz Mehdiyev icaz verib. 2003-c ild el bu jurnalistika xadimlrindn ibart qrup Mtbuat urasnn yaradlmas tbbsn irli srb v uran yaradb, hminin fundamental Azərbaycan Jurnalistinin Pe-Etika Qaydalarn (Kodeks) qbul edib. V yen d, indi artq li Hsnovun hyata keirdiyi siyast vasitsil Mtbuat urasnn dadlmas v nzart altnda olan orqana evrilmsi balayr. ura KV- qar n iyrnc tbbslr irli srmy v informasiya mkannda qardurmalar gclndirmy balayb.

2006-c ild be jurnalist tkilat AB sfirliyinin dstyi il "KV-d pe-etika normalarna riayt olunmasnn monitoringi" layihisini hyata keirmy balayb. Layih rivsind ilk aylq i nticsind pozuntularn say 7500-dn 2500- qdr azalb. Bu zaman 1% thqir v bhtann payna db. Sonradan thqir yol vernlr arasnda deal, Masir Msavat v digr hkumt KV-lri v hkumtynl KV-lr olub. Onlar arasnda mxalif KV-lr yox idi.

2008-ci ild layih Mtbuat urasna thvil verilib, onun birbaa hdliyi M zvlrinin Jurnalistin Pe v Etika Mcllsinin norma v prinsiplrin riayt etmsin nzart etmkdir. Amma yarm il sonra layih balanb.

Monitoringin sasn bir sra nrlr, xsusn d hkumt nrlri v hkumtynl nrlr trfindn Hqiqt riayt olunmas prinsipinin (obyektivlik, balans, plralizm) kobud kild pozulduunu z xarmas Prezident Administrasiyasn qzblndirirdi.

M-nin saytlarn balanmasna, internetd faliyyt qaydalarann mhvin ynlmi son mllri, li Hsnovun byanat v Azrbaycann leqal pekar plralist informasiya mkannn mhdudladlrlmas zr addmlar gstrir ki, hakimiyyt senzuran gclndirilmsi v sz azadlnn mhdudladlrlmas xttini davam etdirir.

Yaxn perspektivlr

Linotip tfkkr", "Dy uduzulub, cnablar" mqallrind "Turan" A hakimiyyt informasiya" siyastlrinin uursuzluu haqqında xbrdarlq edir v faktiki olaraq, lknin informasiya thlksizliyi sistemin ciddi zrb vuran v cmiiyytd qardurmann gclnmsin sbb olan, son ntcd sabitlik v htta milli thlksizlik n real thlk yaradacaq bu xtdn imtina etmy arrd.

xlaqi tnzzl prosesini dayandrman yegan yolu plralizmin, qanunvericilikd v xlaq normalarnda nzrd tutulmu, Mclld ks olunmu mbahis v tnqidin inkiaf n raiti brpa etmkdn keir.

nformasiya siyastin yenidn baxlmal v beynlxalq demokratik standartlara uyun olaraq yenidn islah edilmlidir. Baqa yol yoxdur.

P.S. 2017-ci ilin martnda Turan nformasiya Agentliyinin direktoru Mehman liyev hakimiyyt yalnz meyara - mstqillik, keyfiyyt v msuliyyt meyarna malik olan KV- verilck informasiya mkannn yenidn tkili zr tezis proqram tqdim edib. Buna cavab olaraq o, hbs

Mql: Prezident efirdki qara vakxanalıyann qarsn ala bilmir v ya almaq istmir
(Turan Analitika Xidmti (8 fevral 2005-ci il

Parlament sekilri yaxnıadqca qara piar (ictimaiyytl laq nticsind mvafiq ryin yaradlmas) v dezinformasiya (yalan mlumat vermkl adrma) dalas kskin surtd gclnir. Bu prosesin sas hrktverici qvvsı televiziya irktlrıdır. Mhz onlar v ilk nvbd, "Lider" TV mtbuat v cmıyyti .qaydasz mbarızy thrık edir

Auditorıyann TV trfindn dezinformasiyaya uramas miqyas v bunun yaratd thlk artq seki kampaniyasna v lkdki sabitliy mnfi tsir gstrmy balayb. Telekanallar sas informasiya dayclardr - respublikann telebk il hatsi 99%- atr, halbuki lkd adambana yalnı 6 qzet, o .cmlđn 1 mxalift qzeti dr

Bu o demkdir ki, teleradioirktlr informasiya mkanna tam nzart edir v ictimai urla manipulyasiya etmk (onu aldatmaq v ya ondan z xeyri n istifad etmk) n btn imkanlara .malikdir

KV-d parlament sekilrinin iqlandrlmas aspektind Ncf Ncfov Fondunun may-ıyun aylarında .keirdiyi monitoring gstrir ki, bu manipulyasiya kskin surtd artmaa balayb

Mayda radiostansiyalar (ANS CM, "Lider", 106 FM v "Brc" FM) mxaliftl mqayisd iqtidar haqqnda daha ox mnfi materiallar yayb. Eyni zamanda, iqtidar haqqnda msbt materiallar da daha ox olub. Bundan baqa, YAP v ona yaxn tkilatlar hsr olunmu verililrin say daha .ox olub

Mayda seki bloklarna hsr olunmu radioverililrinin say

Lakin iyunda radiostansiyalar seki bloklarnn iqlandrlmas prinsiplrini sasl surtd dyidirdilr. YAP bard msbt informasiya artd, mnfi informasiya iki dfđn ox azald, neytral informasiya .axn is be df artd

yunda seki bloklarna hsr olunmu radioverililrinin say

Mayda AzTV1, ANS, ATV, "Space" v "Lider" televiziya kanallarında YAP v ona yaxn tkilatlar hsr olunmu televerililrin say "Azadlıq" blokuna hsr olunmu televerililrin sayndan demk olar ki, iki df ox idi. Ayđndr ki, tkilatn adnn ox kilmsi onun mvqeyinin mhmknmsin .sbb olur

Onu da qeyd etmk lazmdr ki, mayda YAP v ona yaxn tkilatlar haqqnda efir demk olar ki, onun "Azadlıq" blokunun simasnda sas opponenti il mqayisd 25 df ox msbt informasiya v iki df az mnfi informasiya getdi. YAP haqda neytral informasiya dalas "Azadlıq" barsindki neytral informasiyadan 2 dfđn d ox idi. YeS v digr birliklr gldikd is onlarn barsind yaylm .informasiya neytral xarakter dayrd

Mayda seki bloklarna hsr olunmu televerililrinin say

yunda telekanallarda mxalift haqqnda mnfi informasiyann say demk olar ki, df artd, YAP v ona yaxn tkilatların tblii is iki df oxald. YAP v ona yaxn tkilatlar haqda neytral informasiyaya gldikd is onun say hl mayda "Azadlıq" barsindki neytral informasiyadan 2 dfđn d ox idi v bununla mvqeyin myynldirilmsi n zruri dala yaradrd. yunda is bu nisbt .kskin surtd artd. Hm d ki, nisbt YAP-n xeyrin yen d iki df oxald

yunda seki bloklarna hsr olunmu televerililrinin say

Alternativ TV (Gnc), "Lnkran TV", MTV(Mingevir), "Simurq m TV"(Tovuz), DTV(Sumqayt), Xyal TV (Quba) i "Aygun" TV(Zaqatala) blg telekanallar da seki bloklar il bal vziyyti iqlandrrd (dzdr, respublika telekanallarında olduu qdr yox). Lakin onlar da respublika .teleirktlrinin keirdiyi siyast oxar siyast aparrdlar

yunda blg telekanallarında seki bloklarna hsr olunmu televerililrin say

Burada Az TV1-in verililrin xsusi diqqt yetirmk lazmdr. Dvlt telekanal olduuna baxmayaraq, o, digr rsmi KV kimi mxaliftin rsvay edilmsi v hakim partiyann mvqeyinin myynldirilmsi prosesin fal surtd qoulub. Mayda bu telekanal "Azadlq" bloku haqda .mstsna olaraq mnfi xarakterli materiallar yaymd

Mayda Az TV1-d seki bloklarna hsr olunmu televerililrin say yunda telekanallarn taktikas bir qdr dyidi. Grnr, AzTV1-d bel qrara gldir ki, mxaliftl n effektiv mbariz sulu onun sanki he mvcud olmad haqda tsrat yaratmaqdr. Bellikl, seki .kampaniyasn btv bir ay rzind "Azadl"a efird cmisi 125 saniy vaxt ayrldm

yunda Az TV1-d seki bloklarna hsr olunmu televerililrin say Fondun apard thildn grndy kimi, jurnalistikann sas prinsiplrinin pozulduu gz qabandadr. Buna dvltin TV-nin faliyytin guya tsir gstr bilmdiyini demkl brat qazandрмаq chdlri ciddi qbul edil bilmz. Telekanallarn faliyyti "Televiziya v radioverililri haqqnda" Qanun il .tnzimlnir

Hmin qanunun 32 -ci Maddsinin 32 .0.2.1 bndin sasn, btn telekanal v radiostansiyalarn ;ictimai-siyasi verililri bitrf, qrzsiz, llb-biilmi v mtbr olmaldr

;bndind fakt v hadislr iqlandrlarkn onlara birtfrli rhin yolverilmz olduu gstrilir 32.0.4 - bndind insanlarn rf v lyaqtinin alaldlmasnn, igzar ad-sannn lklmsinin yolverilmz 32.0.3 - olduu, vtndalarn Konstitusiya il tmin olunmu hquq v azadlqlarna hrmtl yanaman lazmd ;olduu gstrilir

40-c Maddsinin 40.2.4 bndin sasn, btn informasiya mnbli vtndalarn xsi hyatna, igzar - ;ad-sanna, rf v lyaqtin hrmtl yanamaa borcludur ;bndin sasn, pe etikas gzlnilmlidir 40.2.5 - .v nhayt 40.2.9 bndin sasn, bitrflilik v qrzsizlik tmin edilmlidir -

Demli, qanuna sasn, telekanallar baqa cr dnmy qar dzmszlk tbli etmmli, siyasi qvvlr n .eyni efir vaxt vermlidir v s., hl vtndalarn thqir olunmasnn yolverilmz olduunu demyirik

AzTV1-in, elc d Azrbaycann rsmi qzetlrinin, dvlt kommunikasiya vasitlri olduuna baxmayaraq, mxaliftl mbariz prosesin qoulduunu grmmzliy vurmaq olmaz. Baqa szlrl, biz .YAP-n artq ne ildir ki, vergi dynlrin hesabna znn piar kampaniyasn keirdiyinin ahidiyik

Hkumtprst KV v telekanallarda plralizmin olmamas, mxaliftin rsvay edilmsi adi tcrby evrilib. Tsadfi deyildir ki, ATT-in mtbuat mslrri zr tmsilisi Miklo Xarati iyulun 22-d Bakda .olarkn dvlt mxsus KV-in, o cmldn, Az TV1-in zlldirilmsi zrurti haqda ry bildirib

Bs bu piar vakxanaliyasnn qarsn kim alacaq? mumiyytl, efirdki bu biabrlq n msuliyyti kim dayr? Dvlt basnn he olmasa szd bel bir df d olsun telekanal v rsmi KV rhbrlrini qrzlilik v qeyri-obyektivlikd thmtlndiridiyini xatrlamaq mmkn deyil. He olmasa sekilr rfsind dvltin birinci xsi operativ surtd i qarmal v bu sahd qayda yaratmal idi. Lakin tssf ki, bu edilmir. ksin, iyulun 21-d "Glstan" Saraynda Azrbaycan mtbuatnn 130-illiyin hsr olunmu mrasimd "Viza" hquq firmasn prezidenti Aslan smaylovun LIDER, teleirktinin faliyyti haqdak tnqidi qeydin cavab olaraq lk prezidenti lham liyev qfildn bildirdi ki, dvlt mstqil telekanallarn iin .qara bilmz

Lakin bu he d bel deyil. Dvlt ninki qara bilir, htta qarmaldr da, nki telekanallarn faliyytini mhz o lisenziyaladr. Yalnz dvltin telekanallara faliyyt gstrmy v onlara nzart etmy tam hququ var. vvla, teleradioirktlr radiotezliklrdn istifadsin lisenziyan gc v digr idar rhbrlrinin daxil olduu v buna gr d zarafatla "generallar komissiyas" adlandrlan Radiotezliklr zr Dvlt Komissiyas verir. kincisi, televerililr lisenziyan Televiziya v Radio zr Milli ura (TRM) verir. ura prezidentin srncam il yaradlb v dvlt basnn tsdiq etdiyi Nizamnam sasnda faliyyt .gstrir. Prezident hminin parlamentin tklif etdiyi TRM-nin btn 9 zvn tsdiq edir

Televiziya v Radio zr Milli ura haqqnda" Nizamnamy sasn bu orqan (TRM) televiziya v radio verililri sahsind dvl't siyastinin hyata keirilmsini v bu sahd faliyytin tnzimlnmsini, televiziya v radioverililrinin mstqilliyini, ictimai mnafeinin qorunmasn, televiziya v radioverililri sahsind qanunvericiliy riayt edilmsini tmin etmli, televiziya v radioverililri sahsind faliyyt lisenziya vermli, hminin verililrin aparld kanallarn (tezliklrn) smrli istifadsin, uaq v yeniyetmlrin fiziki v qli inkiafna zrr vura biln proqramlarn yaymna, terrorizm, zoraklq v qddarln, milli, irqi v dini dzmszlyn yolverilmz olduuna, reklamlarn "Televiziya v radioverililri haqqnda" Qanunda myyn edilmi qaydalara mvafiq olmasna .nzart etmlidir

Demli, bu qanuna hrmt etmyn telekanallar ninki czalandra bilck, htta onlar mumiiyytl .lisenziyadan mhrum ed bilck orqan var! Lakin o, faliyyt gstrmir